

occide pauperibus : manducant ipsi carnes taurorum, et si non bibent sanguinem hircorum. Quod cum feceris, imputabit tibi ille qui dixit : « Si esuriero, non dicam tibi : » et dicet tibi : « Esurivi, et dedisti mihi manducare¹. » Numquid manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? »

XXI. Dic ergo, Domine Deus noster, quid indicis populo tuo, Israëli tuo? « Immola Deo sacrificium laudis². » Dicamus illi et nos : « In me sunt, Deus, vota tua, quæ redam laudis tibi³. » Expaveram ne aliquid indiceres quod esset extra me, quod computabam in chorte mea, et a fure jam forte ablatum erat. Quid mihi indicis? « Immola Deo sacrificium laudis. » Ad me redeam, ubi inveniam quod imolem : ad me redeam, in me inveniam laudis immolationem : sit ara tua, conscientia mea. « Immola Deo sacrificium laudis. » Securi sumus, non imus in Arabiam thus quærere, non sarcinas avari negotiatoris executimus : sacrificium laudis quærît a nobis Deus. Habebat hoc sacrificium laudis Zacchæus in patrimonio suo, habebat vidua in saccello suo, habebat nescio quis pauper hospes in dolio suo; alius nec in patrimonio, nec in saccello, nec in dolio aliquid habebat, totum habebat in animo suo : salus domui Zacchæi⁴; et plus misit hæc vidua quam divites illi⁵; iste calicem aquæ frigidæ porrigens⁶, non perdet mercedem suam; sed et pax in terra hominibus bonæ voluntatis⁷. « Immola Deo sacrificium laudis. » O sacrificium gratuitum, gratia datum! Non quidem hoc emi quod offerrem, sed tu donasti : nam nec hoc haberem. « Immola Deo sacrificium laudis. » Et hæc immolatio sacrificii laudis, gratias agere illi a quo habes quidquid boni habes, et cujus misericordia tibi dimittitur quidquid tuum

¹ Matth. xxv, 35. — ² Psal. XLIX, 14. — ³ Id. LV, 2. — ⁴ Luc. xix, 8. — ⁵ Marc. xii, 42. — ⁶ Matth. x, 42. — ⁷ Luc. ii, 14.

mali habes. « Immola Deo sacrificium laudis : et redde » Altissimo preces tuas. » Hoc odore Dominus delectatur. « Redde Altissimo preces tuas. »

XXII. « Et invoca me in die tribulationis tuæ : et eximam te, et glorificabis me¹. » Non enim præsumere debes de viribus tuis, omnia auxilia tua mendacia sunt. « Me invoca in die tribulationis : eruam te, et glorificabis me. » Ad hoc enim permisi diem tribulationis tibi fieri : quia forte si non tribulareris, non invocares me ; cum tribularis autem, invocas me ; cum invocas me, eximam te ; cum eximam te glorificabis me, ut jam non discedas a me. Obtortuerat quidam et friguerat a fervore orationis, et dixit : « Tribulationem et dolorem inveni, et nomen Domini invocavi². » Invenit tribulationem tanquam aliquid utile, putruerat tabe peccatorum suorum, jam sine sensu remanserat, invenit tribulationem tanquam ustionem et sectionem. « Inveni, inquit, tribulationem et dolorem, et nomen Domini invocavi. » Et quidem, fratres, sunt tribulationes omnibus notæ. Ecce istæ quæ abundant in genere humano ; alius damno affectus plangit ; alius orbitate percussus luget ; alius patria exulatus moeret, et redire cupit, intolerabilem peregrinationem deputans ; alteri vinea grandinata est, attendit ad labores suos, et consumptam omnem operam incassum. Quando homo potest non contristari? Inimicum patitur ex amico. Quæ major miseria in genere humano? Plangunt hæc omnes, et dolent, et tribulationes sunt istæ : et in his omnibus invocant Dominum, et recte faciunt. Invocent Deum, potens est vel docere tolerandum, vel sanare toleratum. Novit ille non sinere tentari nos supra quam possumus ferre³. Invocemus Deum etiam in istis tribulationibus : sed hæc tribulationes inveniunt nos, sicut in alio Psalmo scriptum

¹ Psal. XLIX, 15. — ² Id. CXIV, 3. — ³ I Cor. x, 13.

est : « Adjutor in tribulationibus quæ invenerunt nos nisi mis¹ : » est quædam quam nos debemus invenire. Inveniant nos istæ tribulationes : est quædam tribulatio quam nos debemus quærere, et invenire. Quæ est ista? Ea ipsa in hoc mundo felicitas, affluentia rerum temporalium; non quidem ipsa tribulatio est, solatia sunt nostræ tribulationis. Cujus tribulationis? Nostræ peregrinationis. Hoc enim ipsum quod cum Deo nondum sumus, hoc ipsum quod inter tentationes molestiasque versamur, quod sine timore esse non possumus, tribulatio est : non enim est illa securitas quæ nobis promissa est. Hanc tribulationem peregrinationis suæ qui non invenerit, ad patriam redire non cogitat. Tribulatio illa est, fratres. Certe modo facimus bona opera, quando porrigimus panem esurienti, domum peregrino, et cætera : tribulatio est et hæc. Invenimus enim miseros super quos misericordiam facimus; et miserorum miseria facit nos compatientes. Quanto melius ibi jam esses, ubi non invenis esurientem quem pascas, ubi non invenis peregrinum quem suscipias, non nudum quem vestias, non ægrum quem visites, non litigantem quem concordas? Omnia enim ibi summa sunt, vera sunt, sancta sunt, æterna sunt. Panis noster ibi justitia est, potus noster ibi sapientia est, vestis nostra ibi immortalitas est, domus nostra æterna in coelis, firmitas nostra immortalitas. Numquid ægritudo subrepat? Numquid lassitudo ad somnum trahit? Nulla mors, nulla lis : ibi pax, quies, gaudium, justitia. Nullus intrat inimicus, nullus labitur amicus. Quæ ibi quies? Si cogitemus, et attendamus ubi simus, et ubi nos futuros esse promisit qui mentiri nescit, ex ipsa ejus promissione invenimus in qua sumus tribulatione. Hanc tribulationem nemo invenit, nisi qui quæsierit. Sanus es, vide si miser es : nam facile

¹ Psal. XLV, 2.

est ut qui ægrotat, sentiat se miserum : quando sanus es, vide si miser es; quia cum Deo nondum es. « Tribulationem et dolorem inveni, et nomen Domini invocavi¹. » Immola ergo Deo sacrificium laudis. » Lauda promittentem, lauda vocantem, lauda exhortantem, lauda adjuvantem : et intellige in qua tribulatione positus es. Invoca, erueris, glorificabis, permanebis.

XXIII. Videte autem quod sequitur, fratres mei. Jam enim nescio quis, quia dixerat illi Deus : « Immola Deo sacrificium laudis, » et hoc quodam modo vectigal indixerat, meditabatur sibi, et dicebat : Surgam quotidie, pergam ad Ecclesiam, dicam unum hymnum matutinum, alium vespertinum, tertium aut quartum in domo mea, quotidie sacrifico sacrificium laudis, et immolo Deo meo. Bene facis quidem, si hoc facis : sed vide ne jam securus sis, quia jam hoc facis, et forte lingua tua Deum benedicat, et vita tua Deo maledicat. O popule meus, dicit tibi Deus deorum Dominus qui locutus est, vocans terram a solis ortu usque ad occasum, quamvis adhuc inter zizania constitutus sis² : « Immola sacrificium laudis Deo tuo, et » redde illi preces tuas : » sed vide ne vivas male, et cantes bene. Quare hoc? « Peccatori enim dicit Deus : Ut » quid tu enarras justitias meas, et assumis Testamentum » meum per os tuum³? » Videtis, fratres, cum quo tremore ista dicamus. Assumimus Testamentum Dei per os nostrum, et prædicamus vobis eruditionem et justitias Dei. Et quid dicit peccatori Deus? « Ut quid tu⁴? » Prohibet ergo prædicatores peccatores? Et ubi est illud : « Quæ dicunt facite, quæ autem faciunt, facere non » lite⁵? » Ubi est illud. « Sive veritate, sive occasione » Christus annuntietur⁶? » Sed hæc dicta sunt, ne ti-

¹ Psal. CXIV, 3. — ² Matth. XIII, 25. — ³ Psal. XLIX, 16. — ⁴ Subaud. enarras, etc. — ⁵ Matth. XXIII, 3. — ⁶ Philip. I, 18.

meant qui audiunt a quocumque audiant : non ut securi sint qui dicunt bona, et faciunt mala. Modo ergo, fratres, vos securi estis : si bona auditis, Deum auditis, per quemlibet audiatis. Sed noluit Deus sine correptione dimittere illos qui dicunt ; ne hoc solo quod dicunt, securi sibi obdormiscant in mala vita, et dicant sibi : Neque enim perdet nos Deus, per quorum os voluit tanta bona dici populo suo. Imovero audi quod dicis, quicumque dicis ; et qui vis te audiri, prior te audi ; et dic quod dicit in alio Psalmo quidam : « Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem populo suo¹. » Qualis ergo ego, qui non audio quod in me loquitur, et volo ut alii audiant quod per me loquitur ? Audiam prior, audiam, maximeque audiam quod loquitur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem populo suo. Audiam, et castigem corpus meum, et servituti subijciam, ne forte aliis prædicans², ipse reprobus inveniar. « Ut quid tu » enarras justitias meas ? » Ut quid tibi quod tibi non prodest ? Admonet illum ut audiat : non ut deponat prædicationem, sed ut assumat obedientiam. Tu vero ut quid « Assumis Testamentum meum per os tuum ? »

XXIV. « Tu vero odisti eruditionem³. » Odisti disciplinam. Quando parco, cantas et laudas ; quando castigo, murmuras : quasi quando parco, sim Deus tuus ; et quando castigo, non sim Deus tuus. « Ego quos amo, arguo et » castigo⁴. Tu vero odisti eruditionem : et projecisti sermones meos post te. » Quæ dicuntur per te, projicis post te. « Et projecisti sermones meos post te : » ubi non videantur a te, sed onerent te. « Et projecisti sermones » meos post te. »

XXV. « Si videbas furem, concurrebas ei, et cum adul-

¹ Psal. LXXXIV, 9. — ² I Cor. IX, 27. — ³ Psal. XLIX, 17. — ⁴ Apoc. III, 19.

» teris portionem tuam ponebas¹. » Ne forte diceres : Non feci furtum, non feci adulterium. Quid si placuit tibi qui fecit ? Nonne ipso placito concurristi ? Nonne portionem tuam cum illo qui fecit, laudando posuisti ? Hoc est enim, fratres, concurrere cum fure, et ponere cum adultero portionem tuam : quia etsi non facis, et laudas quod fit, astipulator es facti ; quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit, benedicitur². Non facis mala, laudas mala facientes. Hoc enim parvum malum est ? « Cum adulteris portionem tuam ponebas. »

XXVI. « Ostuum abundavit malitia, et lingua tua amplexa est dolositatem³. » Malevolentiam et dolositatem, fratres, quorundam hominum dicit, qui per adulationem, quamvis sciant mala esse quæ audiunt, ne offendant eos a quibus audiunt, non solum non reprehendendo, sed tacendo consentiunt. Parum est, quia non dicunt : Male fecisti : sed dicunt, et bene fecisti : et norunt malum esse : sed abundat os eorum malitia, et lingua eorum amplexatur dolositatem. Dolositas est fraus quædam in verbis, aliud promendi, aliud sentiendi. Non ait : Lingua tua admisit dolositatem, aut, perpetravit dolositatem, sed ut ostenderet tibi quamdam delectationem in ipso malo facto, « Amplexa est, » dixit. Parum est quia facis, et delectaris : laudas in promptu, irrides apud te. Præcipitas hominem incaute vitia sua proferentem, et an sint vitia nescientem : tu qui scis vitium esse, non dicis : Quo irruis ? Si illum videres ambulare incautum in tenebris, ubi tu puteum esse scires, et taceres, qualis esses ? nonne inimicus deputateris animæ ejus ? Et tamen si in puteum caderet, non anima, sed corpore moreretur. Præcipitat se in vitia sua, prædicat apud te mala facta sua ; tu nosti mala esse, et laudas, et irrides apud te. O si convertatur ali-

¹ Psal. XLIX, 18. — ² Id. H, 3. — ³ Id. XLIX, 19.

quando ad Deum ille quem irrides, et quem corripere noluisti, et dicat : « Confundantur qui dicunt mihi, Euge, » euge¹. Et lingua tua amplexa est dolositatem.

XXVII. « Sedens adversus fratrem tuum detrahebas. » Et ipsum « sedens » ad hoc pertinet quod superius dixit, « amplexa est. » Qui enim stans aut transiens facit, non cum voluptate facit : qui vero ad hoc sedet, quantum otium quærit ut faciat? « Sedens adversus fratrem tuum » detrahebas : » ipsam detractionem malam diligenter faciebas, sedendo faciebas ; volebas ibi occupari ; amplexabaris malum tuum, oscularis dolum tuum. « Sedens » adversus fratrem tuum detrahebas : et adversus filium » matris tuæ ponebas scandalum². Quis est filius matris? nonne fratres? Hoc ergo repetere voluit, quod superius dixerat, « fratrem tuum. » An aliquam distinctionem nobis intelligendam insinuavit? Plane, fratres, puto esse distinguendum. Frater adversus fratrem detrahit, verbi gratia, ut puta quasi firmus et alicujus jam momenti doctor et doctus, detrahit fratri suo, forte bene docenti et bene ambulanti : est autem alius infirmus, adversus illum ponit scandalum huic detrahendo. Etenim cum detrahitur bonis ab his qui videntur alicujus momenti esse et docti esse, in scandalum cadunt infirmi, qui adhuc nesciunt judicare. Ideo infirmus ille « filius matris » dictus est, nondum patris, adhuc lacte indigens et uberibus adhærens. Portatur adhuc sinu matris Ecclesiæ, non valet accedere ad solidum cibum mensæ patris sui, sed de ubere matris victum trahit, ignarus judicandi, quoniam adhuc animalis atque carnalis est. Spiritalis enim omnia dijudicat : « Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus » Dei, quoniam stultia est illi³. » Talibus dicit Apostolus : « Non potui loqui vobis quasi spiritalibus, sed quasi car-

¹ Psal. xxxix, 16. — ² Id. xlix, 20. — ³ I Cor. ii, 14.

» nalibus, tanquam parvulis in Christo lac vobis potum » dedi, non escam : neque enim poteratis, sed nec adhuc » quidem potestis¹. » Mater vobis fui : quomodo dicitur alio loco : « Factus sum parvulus in medio vestrum ; tanquam » quam nutrix fovens filios suos². » Non nutrix nutriens filios alienos, sed nutrix fovens filios suos. Sunt enim matres quæ cum pepererint, dant nutricibus : illæ quæ pepererunt, non fovent filios suos, quia nutriendos dederunt ; illæ autem quæ fovent non suos fovent, sed alienos : iste vero ipse pepererat, ipse fovebat, nulli nutrici quem pepererat committebat ; dixerat enim : « Quos iterum parturio, » donec Christus formetur in vobis³. » Fovebat ergo, et lactabat. Erant autem quidam quasi docti et spiritales qui Paulo detraherent. « Epistolæ quidem, aiunt, graves et » fortes sunt, præsentia autem corporis infirma, et sermo » contemptibilis⁴ : » dicit ipse in Epistola sua quosdam detractores suos ista dixisse. Sedebant, et adversus fratrem suum detrahebant, et adversus lactandum illum filium matris suæ ponebant scandalum. Merito fecerunt ipsi matri ut iterum parturiret. « Et adversus filium matris tuæ » ponebas scandalum. »

XXVIII. « Hæc fecisti, et tacui⁵. » Ideo veniet Dominus Deus noster, et non silebit. Modo, « Hæc fecisti, et » tacui. » Quid est, « Tacui? » A vindicta supersedi, severitatem meam distuli, patientiam tibi prolongavi, poenitentiam tuam diu expectavi. « Hæc fecisti, et tacui. » Ego autem cum ad hoc expectarem ut te poeniteret, secundum Apostolum dicentem : « Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impoenitens, thesaurizas tibi » iram in die iræ et revelationis justi iudicii Dei⁶. Suspicatus es iniquitatem, quod ero tibi similis. » Parum est

¹ I Cor. iii, 1, 2. — ² I Thess. ii, 7. — ³ Gal. iv, 19. — ⁴ 2 Cor. x, 10. — ⁵ Psal. xlix, 21. — ⁶ Rom. ii, 5.

quia mala facta tua placent tibi, placere putas et mihi. Deum quia non pateris ultorem, vis tenere participem, et tanquam corruptum iudicem prædæ socium vis habere. « Suspiciatus es iniquitatem, quod ero tibi similis : » dum non vis tu mihi esse similis. « Estote enim, inquit, perfecti, sicut et Pater vester qui in cœlis est, qui facit solem suum oriri super bonos et malos¹. » Hunc tu imitari noluisti, qui donat bona et malis, ut sedens detrahas et bonis. « Suspiciatus es iniquitatem, quod ero tibi similis. Arguam te. » Quando Deus manifestus veniet, Deus noster, et non silebit : « Arguam te. » Et quid tibi faciam arguendo te? quid tibi faciam? Modo te non vides, facio ut videas te. Quia si videres te, et displiceret tibi, placeres mihi : quia vero non te videns placuisti tibi, displicebis et mihi et tibi ; mihi, cum iudicaberis ; tibi, cum ardebis. Quid enim tibi faciam, inquit? « Constituam te ante faciem tuam. » Quid enim vis latere te ipsum? In dorso tuo tibi es, non te vides : facio ut te videas ; quod post dorsum posuisti, ante faciem ponam ; videbis fœditatem tuam, non ut corrigas, sed ut erubescas. Jam quia dicit ista : Fratres, desperandus est ille cui dicitur? Nonne illa civitas de qua dictum est : « Triduum, et Ninive evertetur², » intra triduum idonea fuit converti, orare, plangere, de pœna imminente misericordiam promereri? Audiant ergo qui tales sunt, dum licet audire et tacentem. Veniet enim, et non silebit, et arguet, quando correctioni locus nullus erit. « Statuam te, inquit, ante faciem tuam. » Modo ergo tu fac, quisquis talis es, quod tibi minatur facere Deus. Tolle te a tergo tuo, ubi te videre non vis, dissimulans a factis tuis, et constitue te ante te. Ascende tribunal mentis tuæ, esto tibi iudex, torqueat te timor, erumpat a te confessio, et dic Deo tuo :

¹ Matth. v, 45, et 48. — ² Jon. iii, 4.

« Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, et delictum meum ante me est semper¹. » Quod erat post te, fiat ante te : ne tu ipse postea a Deo iudice fias ante te, et non sit quo fugias a te.

XXIX. « Intelligite autem hæc qui obliviscimini Deum. » Videte quia clamat, et non tacet, non parcit. Oblitus eras Dominum, non cogitabas de vita tua mala. Intellige quia oblitus es Dominum. « Nequando rapiat sicut leo, et non sit qui eruat. » Quid est, « Sicut leo? » Sicut fortis, sicut potens, sicut ille cui nemo resistere potest. Ad hoc retulit, ut diceret, « Leo. » Ponitur enim in laude, ponitur et in vituperatione. Dictus est leo diabolus : « Adversarius vester, ait, tanquam leo rugiens circumit querens quem devoret². » Numquid quia ille leo dictus est propter immanem sævitiam, Christus non dicitur leo propter ingentem fortitudinem? Et ubi est illud : « Vicit leo de tribu Juda³? » Intendat paululum Charitas Vestra adhuc modicum quod restat : obsecro vos, ut excutatis fatigationem ; aderit ille qui vobis usque ad hanc horam vires dedit. Paulo ante dixerat, tanquam indicens nobis, ut audistis, vectigal quoddam laudis suæ : « Immola Deo sacrificium laudis, et redde Altissimo preces tuas. » Postea autem : Peccatori autem dixit Deus : « Ut quid tu enarras justitias meas, et assumis Testamentum meum per os tuum⁴? » Tanquam diceret ei : Nihil tibi prodest quod laudas : ego indixi laudis sacrificium illis qui bene vivunt : eis enim prodest quod laudant ; tu autem si laudas, nihil tibi prodest : ut quid me laudas? « Non est speciosa laus in ore peccatoris⁵. » Postea concludit quasi ad utrumque, et arguens malos qui obliviscuntur Deum,

¹ Psal. l, 5. — ² 1 Petr. v, 8. — ³ Apoc. v, 5. — ⁴ Psal. xlix, 14 et 16. — ⁵ Eccli. xv, 9.

ait : « Intelligite hæc qui obliviscimini Deum, nequando » rapiat sicut leo, et non sit qui eruat. »
 XXX. « Sacrificium laudis glorificabit me¹. » Quomodo
 « Sacrificium laudis glorificabit me? » Certè nihil prodest
 malis sacrificium laudis, quia assumunt Testamentum
 tuum per os suum, et faciunt damnanda quæ displicent
 oculis tuis. Prorsus, inquit, et illis hoc dico : « Sacrifi-
 » cium laudis glorificabit me. » Jam putabas tibi laudem
 non prodesse : lauda, proderit tibi. Si enim male vivis et
 bona dicis, nondum laudas : sed rursus si cum cœperis
 bene vivere, meritis tuis tribuas quod bene vivis, non-
 dum laudas. Nolo te esse latronem insultantem cruce Do-
 mini² : sed nec te illum volo esse in templo jactantem
 merita sua, et occultantem vulnera sua³. Si fueris ini-
 quus et perseverans in illa iniquitate, non dico tibi : Non
 proderit laus; sed, Non me laudas, laudem istam esse non
 deputo : rursus si fueris quasi justus, nam nemo justus
 nisi humilis et pius, et de justitia tua inflatus incesseris,
 et alios in tua comparatione contempseris, et superextu-
 leris te tanquam glorians de meritis tuis, non me laudas.
 Nec ille me laudat, qui male vivit; nec ille me laudat, qui
 quasi de suo bene vivit. Sed numquid ille Pharisæus,
 quasi de suo talis erat, cum diceret : « Gratias tibi ago,
 » quia non sum sicut cæteri homines? » Gratias Deo age-
 bat ex eo quod bonum in se habebat. Quamvis ergo ali-
 quid bonum in te sit, quamvis jam intelligas non ex te
 esse quod bonum est, sed a Deo te accepisse : tamen in
 eo ipso, si te extuleris super alium non habentem, invi-
 dus teneris, nondum laudator meus eris. Primo ergo cor-
 rigere a via pessima, incipe vivere bene : intellige quia
 non corrigeris nisi dono Dei : « A Domino enim gressus
 » hominis diriguntur⁴. » Hoc cum intellexeris, fave et

¹ Psal. XLIX, 23. — ² Luc. XXIII, 39. — ³ Id. XVIII, 11. — ⁴ Psal. LXXIII, 23.

aliis, ut sint quod et tu es : quia hoc eras et tu, quod illi
 sunt. Fave quantum potes, et noli desperare; non enim
 usque ad te dives est Deus. Non ergo laudat, qui male vi-
 vendo offendit Dominum; non laudat, qui cum jam cœ-
 perit bene vivere, de suo putat esse quod bene vivit, non
 acceptum a Deo : nec ille laudat, qui cum sciat se quod
 bene vivit accepisse a Deo, tamen usque ad se vult esse
 divitem Deum. Ille itaque qui dicebat : « Gratias tibi ago
 » Deus, quod non sum sicut cæteri homines, injusti, rap-
 » tores, adulteri, sicut et Publicanus iste¹; » nonne ibi
 habebat unde diceret : Dona et Publicano huic quod mihi
 donasti, supple et mihi quæ nondum dedisti? Sed jam
 quasi saturatus ructabat : non dicebat : « Ego autem
 » egenus et pauper² : » quod dicebat Publicanus ille :
 « Domine, propitius esto mihi peccatori³. » Ideo descen-
 dit justificatus Publicanus, magis quam ille Pharisæus.
 Ergo audite qui bene vivitis, audite qui male vivitis :
 « Sacrificium laudis glorificabit me. » Nemo mihi offert
 hoc sacrificium laudis, et malus est. Non dico : Non hoc
 mihi offerat malus; sed, nemo mihi hoc offert malus. Qui
 enim laudat, bonus est : quia si laudat, non solum lingua
 laudat, sed et vita cum lingua consentit.

XXXI. « Sacrificium laudis glorificabit me : et ibi via
 » est, qua ostendam illi salutare Dei. » In sacrificio lau-
 dis « Via est, qua illi ostendam salutare Dei. » Quod est,
 « Salutare Dei? » Christus Jesus. Et quomodo in sacri-
 ficio laudis nobis ostenditur Christus? Quia Christus cum
 gratia venit ad nos. Hæc dicit Apostolus : « Vivo autem
 » jam non ego, vivit vero in me Christus : quod autem
 » in carne vivo, in fide vivo Filii Dei, qui me dilexit et
 » tradidit semetipsum pro me⁴. » Agnoscant ergo pecca-

¹ Luc. XVIII, 11. — ² Psal. LXIX, 6. — ³ Luc. XVIII, 13. — ⁴ Gal. II, 20.

Vide B. Galileo, tom. XXI, pag. 500-514. — ⁵ Psal. XXIX, 28.

tores, quia non opus esset medicus, si sani essent¹. Et enim Christus pro impiis mortuus est². Cum ergo agnoscunt impietates suas, et primo imitantur Publicanum illum dicentem: «Domine, propitius esto mihi peccatori³:» ostendunt vulnera, implorant medicum; et quia non se laudant, sed reprehendunt se, ut qui gloriatur, non in se, sed in Domino gloriatur⁴, agnoscunt causam adventus Christi, quia ideo venit ut peccatores salvos faceret: «Quia» Jesus Christus venit, inquit, in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum⁵.» Proinde illos Judæos, de opere suo gloriantes, sic arguit idem Apostolus, ut eos diceret ad gratiam non pertinere, qui meritis et operibus suis mercedem deberi arbitrabantur⁶. Qui ergo ad gratiam se scit pertinere, quod est Christus, et quod est Christi, novit quia indiget gratia. Si gratia vocatur, gratis datur; si gratis datur, nulla merita tua præcesserunt ut detur. Nam si præcesserunt merita tua, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum⁷. Si ergo dicis præcessisse merita tua, te vis laudari, non Deum: ideo non agnoscis Christum, qui venit cum gratia Dei. Convertite ergo te ad merita tua, vide illa mala fuisse, ut non tibi deberetur nisi supplicium, non præmium. Et cum videris quid tibi per meritum debeatur, agnoscis quid per gratiam donetur; et sacrificio laudis glorificas Deum. Ibi est enim via, in qua noveris Christum salutare Dei.

¹ Matth. ix, 22. — ² Rom. v, 6. — ³ Luc. xviii, 13. — ⁴ I Cor. i, 31. — ⁵ I Tim. i, 15. — ⁶ Gal. v, 4. — ⁷ Rom. iv, 4.

ENARRATIO

IN PSALMUM L.

Sermo ad populum carthaginensem.

I. MULTITUDINIS hujus¹, nec frequentia fraudanda est, nec infirmitas oneranda. Silentium petimus et quietem, ut vox nostra post hesternum laborem possit aliquantis viribus perdurare. Credendum est Charitatem Vestram non ob aliud hodierno die copiosius convenisse, nisi ut oretis pro eis quos absentes facit alienus et perversus affectus. Neque enim loquimur de Paganis, neque de Judæis, sed de Christianis: neque de his adhuc Catechumenis, sed de multis etiam baptizatis, a quorum lavacro nihil distatis, et eorum tamen cordi dissimiles estis. Quam multos enim hodie fratres nostros cogitamus et plangimus ire in vanitates et insanias mendaces², negligere quo vocati sunt! Qui si forte in ipso circo aliqua ex causa expavescant, continuo se signant, et stant illic portantes in fronte, unde abscederent, si hoc in corde portarent. Deprecanda est misericordia Dei, ut donet intellectum ad ista damanda, et affectum ad fugienda, et misericordiam ad ignoscenda. Opportune ergo de poenitentia Psalmus hodie cantatus est. Loquamur et cum absentibus: erit ad eos vox nostra memoria vestra. Ne saucios et languidos negligatis, sed ut facilius sanetis, sani permanere debetis. Corrigite arguendo, consolamini alloquendo, exemplum præbete

¹ Vide D. Guillon, tom. xxi, pag. 500-514. — ² Psal. xxxix, 5.